

CIVIL ELKÖTELEZETTSÉG MOZGALOM
CIVIC ENGAGEMENT MOVEMENT
MIȘCAREA ANGAJAMENT CIVIC

„Legyünk mi a változás amit látni szeretnénk a világban.” *GANDHI*

Tisztelt Izsák Balázs!

Örömmel vettük tudomásul, hogy amióta az Ön kezdeményezésére, Sepsiszentgyörgyön, 322 ember megszavazta a „magyar nyelv hivatalos” nyelvként való bevezetését, életünk minősége jelentősen megváltozott Marosvásárhelyen, pontosabban javult. A szavazás óta, az állami hivatalok, valamint az önkormányzatok alkalmazottai, helyi és megyei tanácsok képviselői fontosnak tartják Románia nyelvi jogokra vonatkozó törvényeit alkalmazni, a marosvásárhelyi és más, Maros megyei településeken; magyarul zajlanak a tanácsulések, többé már nem bocsátják útjukra azokat az ügyfeleket, akik magyarul fogalmaztak meg állami hivatalba benyújtott dokumentumokat, hanem kellő tisztelettel és odafigyeléssel iktatják azokat, és azt ígérik, hogy az állami intézmény válasza a beadványra két nyelven lesz megfogalmazva, hiszen ezt írja elő a Helyi Közigazgatási Törvény (215/2001) már jó ideje, pontosabban, 2001 óta. Marosvásárhely polgármestere, a román anyanyelvű városi és megyei tanácsosok, valamint a megye prefektusa magyar nyelvórákra járnak, és azt ígérték, hogy egy év múlva magyarul fognak beszélni a magyar ajkú lakosokkal megtisztelvéen őket anyanyelv-használati törekvéseikben. Városunkban megjelentek a kétnyelvű utcanévtáblák, és a román anyanyelvű iskolaigazgatók magyarul köszöntik a magyar diákokat minden egyes reggel, nem beszélve az iskolák nyelvi tájképéről, amely egyik napról a másikra óriási módosuláson ment keresztül, az eddigi egynyelvű iskolák, minden nehézség és pénzügyi gond ellenére, kétnyelvűekké váltak. Az utcán sétálva az az érzésünk támad, hogy otthon vagyunk, nyelvünk és kultúránk ugyanolyan mértékben jelen van a város terein és utcáin, mint a többségi társadalomé. Marosvásárhelyen beköszöntött a demokrácia, és mindehhez egyetlenegy kézfelemelés volt szükséges, köszönjük, hogy megoldották ezeket az oly nehéz kérdéseket, és most már végre fellélegezhetünk és elmondhatjuk: „megy ez nekünk, kár, hogy hamarabb nem jutott eszünkbe, hiszen akkor annyi mindent megszavazhattunk volna, és most még jobb lenne.” Természetesen most sem rossz, hiszen a fent említett szavazás óta kicserélődött teljesen a város levegője, már a rosszhírű Vegyipari Kombinát sem a régi, városunkba beköszöntött a tavasz és vele együtt megjelentek a számunkra oly fontos emberi értékek: a tolerancia, a kölcsönös elfogadás és tisztelet. Mindezeket köszönjük szépen!

Azért mégis lenne egy néhány apró megjegyzésem, fenntartásom az Ön által kezdeményezett szavazással kapcsolatosan. Amióta ez megtörtént, a romániai hírsatornák folyton arról beszélnek, hogy ez a kezdeményezés Alkotmányellenes és igazán felbőszülve, egyoldalúan tájékoztatják a közvéleményt, sajnos még azokról a törvényekről sem tesznek említést amelyek már meglehetősen régóta nyelvi jogokat biztosítanak az itt élő kisebbségek számára, amely törvények és nemzetközi egyezmények viszont támogatták annak idejét Románia EU-s csatlakozási szándékát, amelyek miatt az ország kivívta a „példaértékű kisebbségi és nyelvpolitikával rendelkező ország” státuszát és amelyeket valahogy aztán elfelejtettek alkalmazni. Négy napja semmi másról nem beszél a román média és politikum, mint arról, hogy ez már azért több a soknál.

Felmerül bennem a gyanú, hogy ez a szavazás elsősorban azt a célt szolgálta, hogy felbőszüljön a román sajtó és politikum, és újfent bebizonyítsa, mennyire „toleráns” és „demokratikus” az állam az itt élő kisebbségekkel. Nos, ha ez volt a cél, akkor szeretnék gratulálni. Viszont a többségi társadalom ezt a fajta nem túlzottan tiszteletteljes magatartását már ismerjük, rég lejárt lemez, és ettől nem lesznek a jogaink tiszteletben tartva, legkevésbé sem fognak érvényesülni. Az is féltő,

Cím /Address /Adresa:

Marosvásárhely/Tirgu Mures, Deva u.3., irányítószám: 540430 Romania

Telefon/ Phone: +40-365-447-161, mobile: +40-747-340962

Email: szigeteni.eniko@cemo.ro, info@cemo.ro

Website: www.cemo.ro

hogy egy reggel arra ébredünk, hogy megfosztottak egy részüktől, igaz ez csak papíron lehetséges, hiszen nem érvényesültek azok eddig sem, csak papíron és politikai kampányok során.

Ami a médiát és a tájékoztatásokat illeti azok természetesen méltatlan módon, és a kisebbséggel szembeni minimális tiszteletadás hiányában tájékoztatattak a fenti témakört illetően, ennek következtében szervezetünk úgy döntött, hogy hozzájuk is elküldünk egy nyílt levelet (tájékoztatásképp Önnek is elküldjük a román nyelvű sajtó számára elküldött nyílt levelünket), amelyben elítéljük azt, ahogyan a nyelvi jogok tematikáját bemutatták. Sajnálom, hogy ezt nem tették meg Önök, fontos lett volna ez a reakció. Sok erdélyi magyar érezte magát kellemetlenül a napokban a két országos hírcsatorna egyoldalú tájékoztatása miatt. Ismervén a román sajtó magatartását, amelyet ilyenkor - a magyar ünnepek alkalmával - tanúsít, talán nem kellett volna több okot adni nekik a tűzokádásra, mert ezek nélkül is találnak ürügyeket, és sajnos mindez csak hátráltatja a kisebbségi jogérvényesítést.

Szervezetünk (CEMO) az elmúlt három év során nyelvi jogérvényesítéssel foglalkozik, és tesszük ezt napi szinten, kidolgozott stratégiák, és szigorúan összeállított cselekvési tervek lépéseinek a megvalósításán keresztül, nem mondhatja magát ennyire sikeresnek, igaz lehet, hogy a szavazások több eredményt hoztak volna, mégis mi inkább más tevékenységeket választottunk. Azt viszont elmondhatjuk magunkról, hogy a kétnyelvűség és a nyelvi jogok jelenlegi fontossága talán egy kicsit a mi munkánknak és más, hasonló tevékenységet végző szervezetek munkájának is köszönhető részben, és még egyszer szeretném megismételni a „munka” szót.

Hisszük és valljuk, hogy nyelvi és kisebbségi jogokat nem lehet nyilatkozat és szavazások szintjén érvényesíteni, a sikerhez kemény, hosszú ideig tartó, következetesen és lépésről lépésre megvalósított munka és áldozathozatal szükséges.

Ezt tették más közösségek is, olyanok, akik ma valóban hivatalosan használhatják nyelvüket, kisebbségi közösség tagjaiként.

Jelenleg Romániában rengeteg nyelvi jogokra vonatkozó jogszabály, kismillió törvény létezik, valamint mindezekhez, mint a hab a tortán hozzáadódik a Regionális és Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája, ezek a dokumentumok együttesen szabályozzák, és KÖTELEZŐ jelleggel előírják a kisebbségi nyelvhasználatot, viszont sajnálatos módon nincs Erdély szinten egyetlen egy helyi önkormányzat vagy más állami intézmény sem, ahol ezek a törvények teljes mértékben érvényesülnének. Részleges és majdhogynem kizárólag beszélt kétnyelvűségről beszélhetünk és a munkám során azt a szomorú tény is megtapasztaltam, hogy a valós szándék is nagyon erősen hiányzik a magukat magyarnak, vagy székelynek valló felelős tisztséget betöltő személyek szintjén is. Természetesen vannak nagyon pozitív példák is, de lévén, hogy 2010-et írunk, ezekből még mindig nagyon kevés van. És a fent említett szavazás következtében sem várható több siker, mert nagyon hétköznapi és objektív akadályok állnak a hivatalos magyar nyelvhasználat elterjedésének útjába.

Szeretném tájékoztatni, hogy jelenleg nincsenek megfelelő magyar nyelvű, jól bejáratott és mindenki által ismert, valamint használt közigazgatási, jogi, orvosi stb. hivatalos magyar szakkifejezések. Ezek kidolgozása, és ami a legfontosabb, elsajátítása jelenleg nyitott kérdés, nem tudni, hogy megvalósul-e vagy maradunk a „két nyelven” zajló tanácsüléseknél (jelenleg ez a példa jut eszembe) amelyeken a következők hangzanak el: „Ma ki írja a proceszt? A notár kellene írja, de ma nincs itt, delegációban van. Hozzunk egy decsiót közösen, mert másképp nem tudjuk eldönteni?” És így tovább, de talán nem untatnám Önt ezzel a konyhanyelvvel.

Ennek a jelenségnek a kialakulásáért - véleményem szerint még nagyon hosszú ideig történő fennmaradásáért - nem csupán az „ördögi” tulajdonságokkal megáldott román anyanyelvű többséget terhelő felelősség. Nemrég Csíkszeredában jártam és a nyelvi jogokról beszélgettem emberekkel, és

Cím /Address /Adresa:

Marosvásárhely/Tirgu Mures, Deva u.3., irányítószám: 540430 Romania

Telefon/ Phone: +40-365-447-161 , mobile: +40-747-340962

Email: szigeti.eniko@cemo.ro, info@cemo.ro

Website: www.cemo.ro

ezen a találkozáson találkoztam egy jogász hölgygel akik elmesélte, hogy ő már nyugdíjas, viszont az előző rezsimben jogtanácsosként dolgozott a „tanácsnál” és bizony minden két nyelven készült, határozattervezetek, döntések stb. voltak 40-50 oldalas két nyelven megírt dokumentumok, sajnálatos módon, a magyar nyelvű anyagok rendszerint a kukában végezték rövid életüket, és nem a gonosz többségi társadalom tagjai juttatták őket oda. A szemébe kerülés oka egy mentalitás, egy nem túl szerencsés gondolkodásnak a következménye, valamint a nem kismértékű félelem volt. Kétségtelen az akkori félelmek abban a politikai rendszerben majdhogynem elfogadhatóak voltak, de az a fajta rendszer és annak megfélemlítő mechanizmusai már jócskán elavultnak tekinthetők és mégis ez a mentalitás a hétköznapi valósága mindmáig.

Az elmúlt napokban azon gondolkodtam, hogy ezt a mentalitást, amely azóta sem változott túl sokat, és amely jelenleg is megtalálható az állami - és nem csak- alkalmazottak magatartásában, meg lehet-e változtatni egy szavazással és arra hajlok, hogy azt gondoljam, hogy teljesen kizárt.

A magatartásváltozás nehéz és hosszú folyamat, rengeteg áldozatot és még több munkát követel azok részéről, akik esetleg a munkájukon keresztül azt a célt tűzték ki, hogy hozzájárulnak egy közösség megerősödéséhez, amihez valljuk be őszintén, elsősorban mentalitásváltozás szükséges. Ennek megvalósulása hiányában, nem lehet eredményesen szavazni, tartalom nélküli célokat kitűzi és azokat soha nem megvalósítani, lévén, hogy nem lesz, ki megvalósítsa.

Erre a legjobb példa a fent említett marosvásárhelyi magyar „nyelvhasználat”. Higgye el, kérem, hogy a hatvanas években kinyomtatott kétnyelvű buszjegyek olyan távolinak tűnnek itt, ebben a városban, mintha nem is ezen a településen lettek volna azok a jegyek felhasználva, az itt élő lakosok még ezeket is elfelejtették, de nem azért, mert jelenleg szabadabban használhatják az anyanyelvüket. Ami az elmúlt évtizedekben, ebben a városban történt az nem egyedi eset és sajnos nem kerülte el a román többséget sem, annak mentalitásában is a rossz beidegződéseket erősítette meg, ahogy a magyar kisebbség sem mer magyar nyelven ügyintézni.

Ennek megváltoztatása nem egyszerű munka, mindamellett, hogy létezik egy kitűnő jogi háttér, azonban a valódi szándék mindkét közösség tagjainál megkérdőjelezhető, a magyar nyelvhasználatot nagyon sokan konfliktusteremtő eszköznek élik meg, többség kisebbség egyaránt.

Azt gondolom, hogy mielőtt hangzatosnak tűnő szavazatok meghozatala mellett döntünk, fontos betekinteni a hétköznapi valóságába, ahol nem az a legnagyobb vágya a kisebbségnek, hogy hivatalos lesz-e anyanyelve vagy sem. Természetesen meg kell tanulni élni az anyanyelvi jogainkkal, mert ha nem tesszük meg azt, féltő, hogy azok elsorvadnak, viszont ezt sajnos nem lehet szavazással megejteni.

Ehhez folytonos és következetes munkára van szükség, nem kis mértékben egy jól kidolgozott stratégiára, amely figyelembe veszi a többség-kisebbség jelenlegi „viszonyát” és azt igyekszik jó irányba terelni.

Az anyanyelvi jogaink jelenleg is élnek, igaz papíron, lehet nem jók és nem reálisak, és nem épültek az esélyegyenlőség elvére, de nem is használjuk őket, még meg sem próbáljuk érvényesíteni azokat a saját cselekedeteinket keresztül. Tudatosítani kellene a magyar közösségben, hogy kisebbségként vannak anyanyelv-használati jogai és ezzel napi szinten próbáljon meg élni, ha atrocitás éri jogainak érvényesítése közben merjen fellépni. Első lépésként azt kellene tennünk, hogy megtanulunk élni elsősorban a már létező jogainkkal, ugyanakkor ez tudatosíthatja többségi társadalom tagjaiban is, hogy vagyunk, létezőnk, és nem teszünk mást, mint hogy jogainkkal élünk. Minden más üres szópuffogatás és provokáció, amely hasonló állapotokhoz vezet, amelyben esélyünk sincs megvédeni állásainkat, legfeljebb megalázva visszahúzódhatunk „csigaházainkba”, vagy valamilyen terrorszervezetté alakulva közmegvetés tárgyává válunk, ami szintén nem segíti „közös dolgaink” rendezését.

Cím /Address /Adresa:

Marosvásárhely/Tirgu Mures, Deva u.3., irányítószám: 540430 Romania

Telefon/ Phone: +40-365-447-161 , mobile: +40-747-340962

Email: szigeti.eniko@cemo.ro, info@cemo.ro

Website: www.cemo.ro

Ahhoz, hogy valóban élhessünk anyanyelvi jogainkkal, talán érdemes egy kicsit megfontolni lépéseinket és mérlegelni azokat, mert nem kizárt, hogy már valamelyik fiókban hever a román nyelvtörvény is, amely arra vár, hogy megérkezzen a megfelelő pillanat és nem lesz nehéz megszavazni azt.

Addig talán el kell kezdeni kétnyelvű formanyomtatványokat, használni mindennapos ügyintézéseink során, ezek már léteznek régóta, de valahogy kevesen használják őket, és az adóbevallásunkat készítjük el magyar nyelven, hiszen erre lehetőségünk van tavalyi év óta.

Ha időközben kiderül, hogy az anyanyelvi jogérvényesítés során egyik vagy másik törvény nem igazságos ránk nézve, akkor lehet törvénymódosítást javasolni, csak kérem, ne kezdjük a cserepek megvásárlásával, mert az alapot még nem öntöttük ki.

Munkájukhoz sok sikert és megfontoltságot kívánok,
Szigeti Enikő, Ügyvezető Igazgató
Civil Elkötelezettség Mozgalom

Cím /Address /Adresa:

Marosvásárhely/Tirgu Mures, Deva u.3., irányítószám: 540430 Romania

Telefon/ Phone: +40-365-447-161 , mobile: +40-747-340962

Email: szigeti.eniko@cemo.ro, info@cemo.ro

Website: www.cemo.ro